

Башманівська Л.А. Літературно-краєзнавчий гурток як засіб художньо-естетичного виховання учнів // Матеріали п'ятої Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний соціокультурний простір 2008». – Київ, 2008. – С. 74-75.

ЛІТЕРАТУРНО-КРАЄЗНАВЧИЙ ГУРТОК ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Основою художньо-естетичного виховання учнів, засобом розвитку їхнього емоційного світу, художніх та естетичних смаків є поєднання уроку й різних форм позакласної роботи з літературного краєзнавства. Адже за малої кількості годин, виділених програмою на літературу рідного краю, багато питань залишається нез'ясованими; виникає потреба далі проводити пошукові, наукові дослідження, розвивати літературно-творчі здібності учнів, формувати їхні художні смаки.

Важливою формою позакласної роботи є гурток літературних краєзнавців. Він має своїм завданням поглибити знання учнів з рідної літератури, сприяти формуванню їхніх художньо-естетичних смаків, прищепити любов до народної творчості й до літератури рідного краю, зрозуміти тісний зв'язок місцевої та загальнонаціональної літератури. Учні мають можливість проявити себе в ролі дослідників літератури рідного краю. Діяльність гуртка планується разом з учнями. Окрім індивідуальних завдань, що отримують юні краєзнавці, вони вирішують питання організації масових заходів. Робота гуртка може вестися в різноманітних формах: збирання місцевого фольклору, читання й обговорення творів письменників-земляків, зустрічі з письменниками регіону, листування, творчі конкурси, пошук матеріалів для створення літературної карти області чи району, для створення альбому про певного письменника, музею, випуск літературної газети, прослуховування рефератів чи доповідей про зв'язок митців з рідним краєм тощо. Адже саме літературне краєзнавство спонукає учнів до творчих пошуків, учить самостійно працювати з книжними та архівними джерелами. Учні поступово починають займатися справжньою науковою роботою,

вчатися досліджувати та аналізувати зібраний матеріал, володіти вміннями й навичками наукового пошуку.

На літературно-краєзнавчому гуртку учні можуть також читати й вести бесіди про прочитані твори місцевих письменників. Учні можуть самі обрати для вивчення твір із кількох запропонованих. Це можна здійснити кількома способами. По-перше, вчитель може зачитати найцікавіші уривки з запропонованих творів, зробити невеличкий коментар, а учні вирішать, який твір їм вивчати. По-друге, можна провести читацьку прес-конференцію, де учні в ролі авторів запропонованих творів відповідають на поставлені запитання. По-третє, можна провести урок-творчий звіт, де кожна творча група представляє прочитану книжку й пропонує її прочитати, застосовуючи розповідь, зачитування цікавих епізодів, декламування, наочність, інсценування тощо. Така робота стимулює інтерес учнів до читання творів письменників рідного краю, допомагає виявити та формувати художні смаки й читацькі інтереси.

Важливими є також творчі конкурси, які розвивають літературну творчість учнів. Це можуть бути олімпіади, конкурси учнівських казок, поезій, оповідань, конкурси на кращий твір, присвячений певній ювілейній даті письменника, тощо. Кращі твори гуртківці публікують у літературно-краєзнавчій газеті, яка стане в нагоді при підготовці до літературного вечора.

Члени літературно-краєзнавчого гуртка свою пошуково-дослідницьку роботу можуть оформити як літературно-краєзнавчий збірник, альманах чи альбом, присвячений певному виду фольклору або творчості певного письменника. Тут можуть бути і фотографії, і спогади про письменника, і автографи з побажаннями від місцевих письменників, розповіді учнів про зустріч з письменником, враження від його творів.

Корисною і цікавою роботою юних краєзнавців є виготовлення літературної карти, що відтворює літературну географію краю. На такій карті учні позначають прізвища письменників у місцях, де ті народилися чи проживали, наклеюють фотографії. На полях карти або внизу подаються

коротенькі пояснення про зв'язок письменника з рідним краєм. Велику допомогу учасники літературно-краєзнавчого гуртка можуть надати у створенні шкільного музею літературного краєзнавства. Адже екскурсії і походи, зустрічі з письменниками, листування, зустрічі з людьми, які близько знали письменників, дають можливість зібрати необхідний матеріал для музею. Це і книги, подаровані письменниками, і спогади про письменників, і місцеві легенди про них, фотографії, і публікації про письменників, і виготовлені учнями альбоми, збірники тощо.

Однією з форм знайомства з рідним краєм є літературно-краєзнавчі екскурсії та походи по рідній місцевості. Ці екскурсії залежно від мети Є. Пасічник поділяє на: „а) історико-літературні, головною метою яких поглибити розуміння епохи, в яку жив той чи інший письменник або яку змальовано в тих чи інших художніх творах; б) до літературних музеїв і пам'ятних літературних місць, у рідну природу з метою вивчення або поглиблення знань про життя письменників, художні твори” [1, с. 377].

Отже, літературно-краєзнавчий гурток сприяє формуванню в учнів високих художньо-естетичних смаків, допомагає зрозуміти й цінувати справжні мистецькі твори, дає змогу відчувати естетичну насолоду від спілкування з прекрасним. За словами В. Неділька, людина повинна бути „гуманістом, природолюбом... і обов'язково – людиною з почуттям прекрасного у житті та мистецтві, естетично вихованою, з художнім смаком” [2, с. 3]. І цьому сприяє саме поєднання класної та позакласної роботи з літературного краєзнавства, що навчає і виховує, розвиває і збагачує, зацікавлює учнів мистецтвом слова.

Література:

1. Пасічник Є.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2000. – 384 с.
2. Позакласна робота з літератури: Посібник для вчителя / Упоряд. В.Я. Неділько. – К.: Радянська школа, 1986. – 160 с.